

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Att: Lars Petersen

Sundhedsstyrelsens følgenotat vedrørende SSP-samrådets kortlægning af unges misbrug af opioider.

Dato 04.05.2023
Sagsnr. 03-0901-549
Reference FOBU/KAGR

Resumé

Sundhedsstyrelsen har bedt samrådet for skole, sociale myndigheder og politi (SSP-samrådet) om at foretage en kommunal kortlægning af omfanget af misbrug af opioider blandt børn og unge. Formålet med kortlægningen er at få en pejling af den aktuelle situation i kommunerne samt anvende kortlægningen som et supplement til de øvrige overvågningsdata Sundhedsstyrelsen benytter sig af i overvågningen af narkotikasituationen i Danmark.

Data er indsamlet i marts-april 2023 og ca. 64 % af landets kommuner har deltaget i undersøgelsen. I alt har 15 ud af de 63 kommuner, der har svaret, rapporteret om en stigning i misbrug af opioider blandt børn og unge.

Selvom det er en bekymrende udvikling med stigning i en del af kommunerne, meldes der dog om få henvendelser omhandlende børn og unge med opioidmisbrug, og da vi samtidig ved fra andre datakilder, at det er relativt få unge, der misbruger opioiderne, giver kortlægning ikke i sig selv anledning til aktuelt at revurdere den generelle vurdering fra Sundhedsstyrelsen. Det er derfor fortsat Sundhedsstyrelsens vurdering, at omfanget af misbrug af opioider, såsom misbrug af tramadol, dolol, oxycodon og fentanyl hos børn og unge, ikke er et problem i kraftig vækst på nationalt plan.

Der ses dog lokale ophobninger af unge, som misbruger opioider og ofte som del af et blandingsmisbrug. Der kan være bekymring om en øget tilgængelighed af illegale opioider (som ud fra kortlægningen viser at blive bl.a. distribueret via kiosker og sociale medier). Grundet usikkerheden i data, og en formodet stigning i 24 % af kommunerne, der besvarede spørgeskemaet, anbefales det, at området følges tæt i de kommende år.

Baggrund

Til brug for samrådet i sundhedsudvalget d. 11. april 2023 om børn og unges brug af afhængighedsskabende opioider udarbejdede Sundhedsstyrelsen et notat, som blev oversendt til Indenrigs- og Sundhedsministeriet d. 14.03.2023.

I notatet fremlagdes tilgængelige data på området, som kunne beskrive brugen af opioider i Danmark. Dette var blandt andet data fra stofmisbrugsregisteret (Stofbrugere indskrevet i behandling/SIB) og Giftlinjen. Heraf konkluderede Sundhedsstyrelsen, at misbrug af opioider ikke er et meget stort problem blandt børn og unge generelt i Danmark. Sundhedsstyrelsen fremhævede også i notatet, at der ikke er tale om en opioid-krise i Europa, lignende den der aktuelt ses i USA. I notatet fremgik det dog også, at det ikke kunne udelukkes, at der lokalt kunne forekomme en stigning af omfanget af misbrug af opioider blandt børn og unge i Danmark.

Der var dog det forbehold i notatet, at seneste tal fra stofmisbrugsregisteret vedrørte årene frem til og med 2021, og at data fra 2022 og frem til i dag endnu ikke var tilgængelige.

På den baggrund bad Sundhedsstyrelsen samrådet for skole, sociale myndigheder og politi (SSP-samrådet) om at foretage en kommunal kortlægning med henblik på, at få en fornemmelse af den aktuelle opioid-situation blandt de unge i kommunerne.

Dataindsamling og metodemæssige forbehold

Sundhedsstyrelsen og SSP-samrådet udarbejdede et spørgeskema, som blev sendt ud til SSP i landets 98 kommuner d. 16.03.2023. I følgebrevet opfordredes SSP til blandt andet at kontakte kommunens misbrugscentre.

Ved deadline d. 27.03.2023, var der indkommet svar fra 43 kommuner. Det blev derfor besluttet at sende et rykkerbrev til de kommuner, der ikke havde svaret og at forlænge fristen til d. 25.04.2023.

Data fra spørgeskemaundersøgelsen blev indsamlet med det formål at give et pejlemærke, og kan således ikke give eksakte svar på udviklingen. Resultaterne skal derfor tages med det forbehold, at der ikke er tale om en systematisk indsamling jf. bilag 1. De kommuner, som har svaret, har indsamlet data på forskellige måder, og i forskelligt omfang, hvilket naturligvis giver begrænsninger mht. resultaterne.

Resultater

63 ud af landets 98 kommuner (64 %) har besvaret spørgeskemaet om børn og unges brug af opioider¹. 15 ud af de 63 kommuner, som har besvaret spørgeskemaet, beretter om en stigning i misbrug af opioider hos unge,

---

¹ 62 af kommunerne har besvaret spørgeskemaet og indgår i resultaterne i SSP-rapporten. Hertil kommer Københavns Kommune som har sendt en skriftlig besvarelse, men ikke udfyldt selve spørgeskemaet. Københavns Kommunes besvarelse kan ses som et bilag i SSP-rapporten.

hvilket svarer til 24 % af de besvarende kommuner. Kortlægningen viser, at stigningen i misbruget blandt de unge ses både i store og små kommuner, og geografisk spredt i kommuner over hele landet (se figur 3 i SSP-samrådets rapport).

Status blandt kommuner vedr. opioidmisbruget

Der er mange af de besvarende kommuner (44 %), som ikke har kunnet give et svar på, om de har set en stigning eller ej. Om dette skyldes manglende konkret viden eller om kommunerne ikke har haft opmærksomhed på dette, er uvist.

I ca. 2/3 af de besvarende kommuner har de det seneste år ikke fået nogen henvendelser omhandlende opioider fra hverken skoler, de unge selv, forældre, socialmedarbejdere, politi, rusmiddelcentre eller andre. Når der er blevet taget kontakt til SSP om misbrug af opioider, er det oftest de unge selv, der har henvendt sig.

Kun meget få kommuner (under 10 %) melder om flere henvendelser end 6 omhandlende opioider det seneste år fra skoler, de unge selv, forældre, socialmedarbejdere, politi, rusmiddelcentre eller andre.

Enkelte kommuner rapporterer om, at opioidmisbruget står alene. Dog melder langt de fleste kommuner, at misbrug af opioider som oftest indgår som en del af et blandingsmisbrug.

Tilgængelighed og distribution

Kortlægningen viser, at opioiderne er illegale og skaffes fra pushere, kiosker, nettet og venner. Enkelte kommuner har i fritekst beskrevet, at opioiderne let kan skaffes i kiosker, via internettet/SoMe og fra sælgere tæt på S-togsstationer.

Sundhedsstyrelsens samlede vurdering

Selvom det er en bekymrende udvikling med stigning i en del af kommunerne, meldes der dog om få henvendelser omhandlende børn og unge med opioidmisbrug, og da vi samtidig ved fra andre datakilder, at det er relativt få unge, der misbruger opioiderne, giver kortlægning ikke i sig selv anledning til aktuelt at revurdere den generelle vurdering fra Sundhedsstyrelsen. Samlet set er det derfor fortsat Sundhedsstyrelsens vurdering, at omfanget af misbrug af opioider hos unge ikke er et problem i kraftig vækst på nationalt plan. Der ses dog lokale ophobninger af unge, som bruger opioiderne, og der kan være bekymring om en øget tilgængelighed af illegale opioider. På grund af stor usikkerhed omkring udviklingen i omfanget af misbruget i kommunerne, henstiller Sundhedsstyrelsen til, at situationen følges tæt.

Det må formodes, at kortlægningen har bidraget til, at nogle kommuner er blevet opmærksomme på problematikken vedrørende misbrug af opioider hos unge, og derfor er blevet mere opsøgende blandt de unge.

Sundhedsstyrelsen er aktuelt i gang med at undersøge situationen med misbrug af opioider blandt børn og unge i Norge og Sverige.

Men venlig hilsen
Kari Grasaasen

Chefkonsulent

UNGE OG OPIOIDER

En SSP-undersøgelse i de danske kommuner. 2023

Formål

SSP-Samrådet har i samarbejde med Sundhedsstyrelsen i april 2023, udarbejdet et spørgeskema til brug for en særlig kortlægning i kommunerne med det formål, at få en pejlepind om det aktuelle misbrug af opioider såsom tramadol, dolol, oxycodon, fentanyl o.lign blandt unge i Danmark.

Sundhedsstyrelsen har haft et behov for, at kortlægge misbruget af opioider i de danske kommuner. Dette med henblik på, at levere et supplement til andre kilder som monitorerer stofsituationen i Danmark – herunder den aktuelle situation omkring det mulige misbrug af opioiderne såsom tramadol, dolol, oxycodon, fentanyl o.lign.

Dataindsamling

Dataindsamlingen foregik ved at SSP-samrådet sendte spørgeskemaet ud til SSP-kontakterne i alle 98 kommuner. Spørgeskemaet indeholdt spørgsmål om kommunens oplevelser af at der aktuelt er tale om et misbrug i stigning, fald, status Q, hertil om de unges opfattelse af rus og farlighed og tilgængelighed, samt endelig noget om hvordan de unge erhverver sig opioiderne. Spørgeskemaet blev sendt den 16. marts. 2023, og med frist til besvarelse af spørgeskemaet den 27. marts 2023. Efter tidsfristens udløb, havde 45 kommuner besvaret spørgeskemaet. På grund af lav grad af tilslutning blev der sendt en rykker til de kommuner, som ikke havde besvaret spørgsmålet i første omgang. Dataindsamlingen blev således udvidet til den 25. april 2023.

Deltagelse

I alt har 63 kommuner (64 %) helt eller delvist besvaret spørgeskemaet. Som fremgår som note til figur 1, sendte Sundhedsstyrelsen efter ønske fra København Kommune den 31. marts 2023, en skriftlig henvendelse om anmodning om medvirkningen i kortlægningen, og som København Kommune herefter har givet et skriftlig svar på. Københavns svar fremgår sidst i foreliggende rapport fra SSP-Samrådet.

Metodiske overvejelser og generaliserbarheden

Med denne kortlægning følger en vigtig påpegning om, at resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen skal læses med forbehold. Det har været op til den enkelte SSP-konsulent i den enkelte kommune, hvorvidt besvarelse af spørgeskemaet er blevet foretaget udelukkende ud fra egne vurderinger af omfanget, eller om man har fortaget en forespørgsel og indhentet viden om omfang fra kollegaer placeret i andre relevante instanser i kommunen såsom rusmiddelcenteret, inden man har svaret på spørgeskemaet.

Samtidig medfører forskellige organiseringer i kommunerne, at der kan være stor variation kommunerne i mellem i forhold til, hvor henvendelser vedrørende sager med unge og opioider ender. Der er derfor et forbehold for, at individuelle besvarelser i rapporten

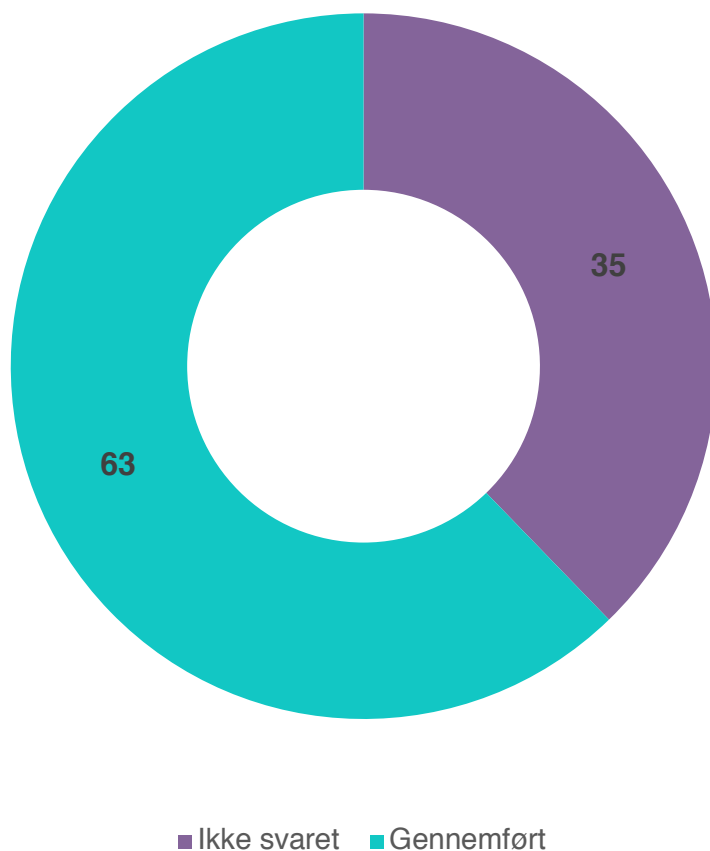
udelukkende kan være baseret på henvendelser, der er kommet i SSP-regi, og muligvis ikke de henvendelser, der er endt hos rusmiddelcentre, sundhedsfremmeafdelinger eller andre kommunale instanser.

Det er således en pointe her, at denne kortlægning ikke nødvendigvis er et fyldestgørende billede af den nuværende situation omkring denne misbrugsproblematik. En mere fyldestgørende kortlægning af omfanget vil kræve længere responstid, pilot afprøvning af spørgeskemaet og en mere dybdegående undersøgelse af omfanget hos flere instanser i kommunerne.

Det skal understreges, at det er et vigtigt element i SSP-samarbejdet, at arbejde ud fra den bedst tilgængelige viden, hvorfor der altid arbejdes ud fra et forsigtighedsprincip ved aktuelle, tematikker som f.eks. omfanget af misbruget af opioider.

Forsigtigheden går på en overvejelse om hvorvidt man ved at indsende besvarelser som ikke er veldokumenterede, risikerer at fremskrive et omfang, som ikke stemmer overens med virkeligheden. Derfor er flere kommuner vendt tilbage med bemærkninger om en bekymring for validiteten af den data, som følger i rapporten på baggrund af de vanskelige forbehold i forbindelse med besvarelserne, som er nævnt ovenfor.

Figur 1. Antal inviterede kommuner og antal kommuner som har svaret på spørgeskemaet.

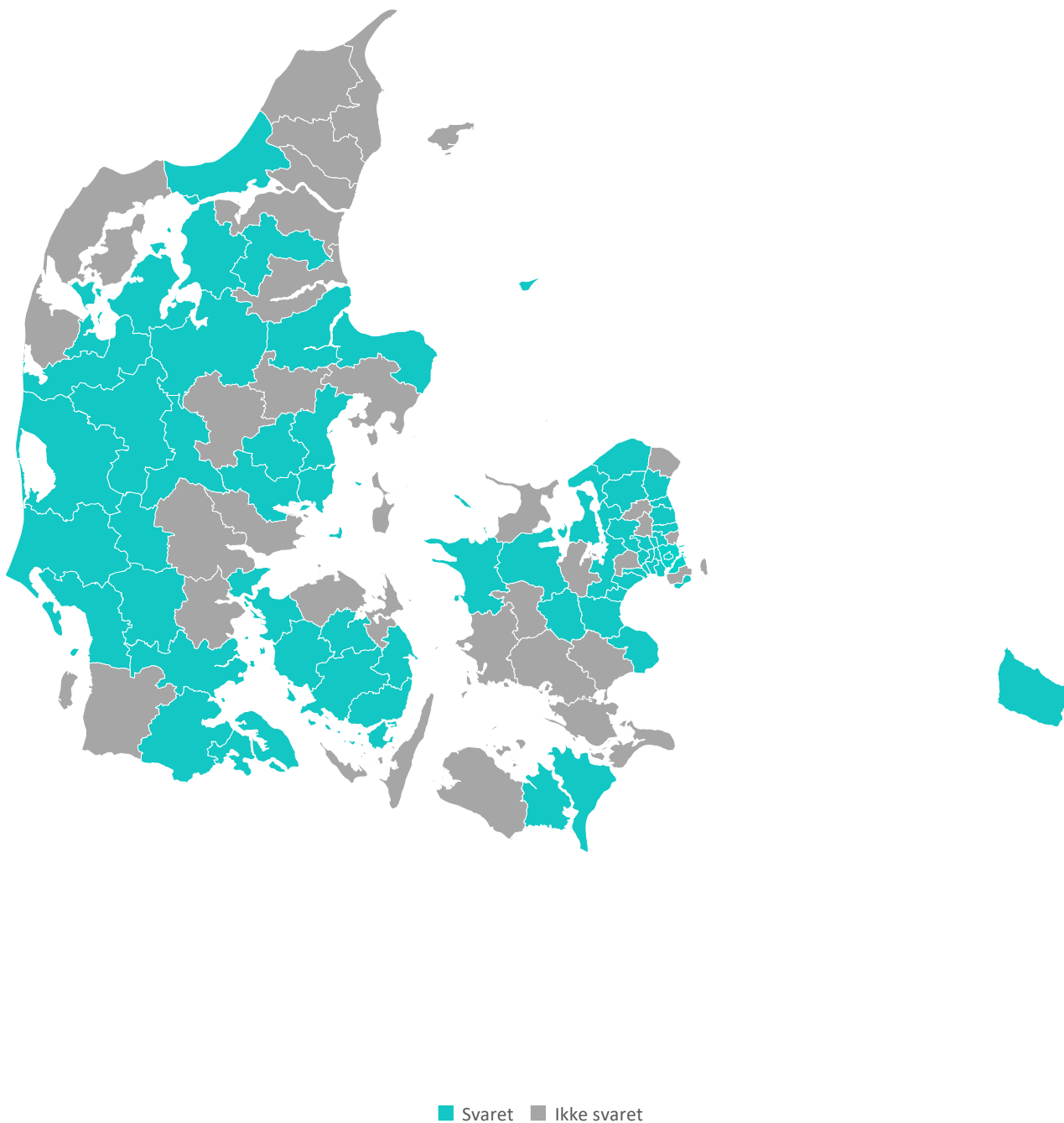

I alt er der udsendt et spørgeskema til 98 kommuner i Danmark. I alt har 63 kommuner ud af de 98 kommuner (64 %) helt eller delvist besvaret spørgeskemaet. 35 af de 98 Danske kommuner (36 %) har ikke besvaret spørgeskemaet

* Københavns Kommune indgår her, men er ikke med i øvrige tabeller i vedlagte rapport

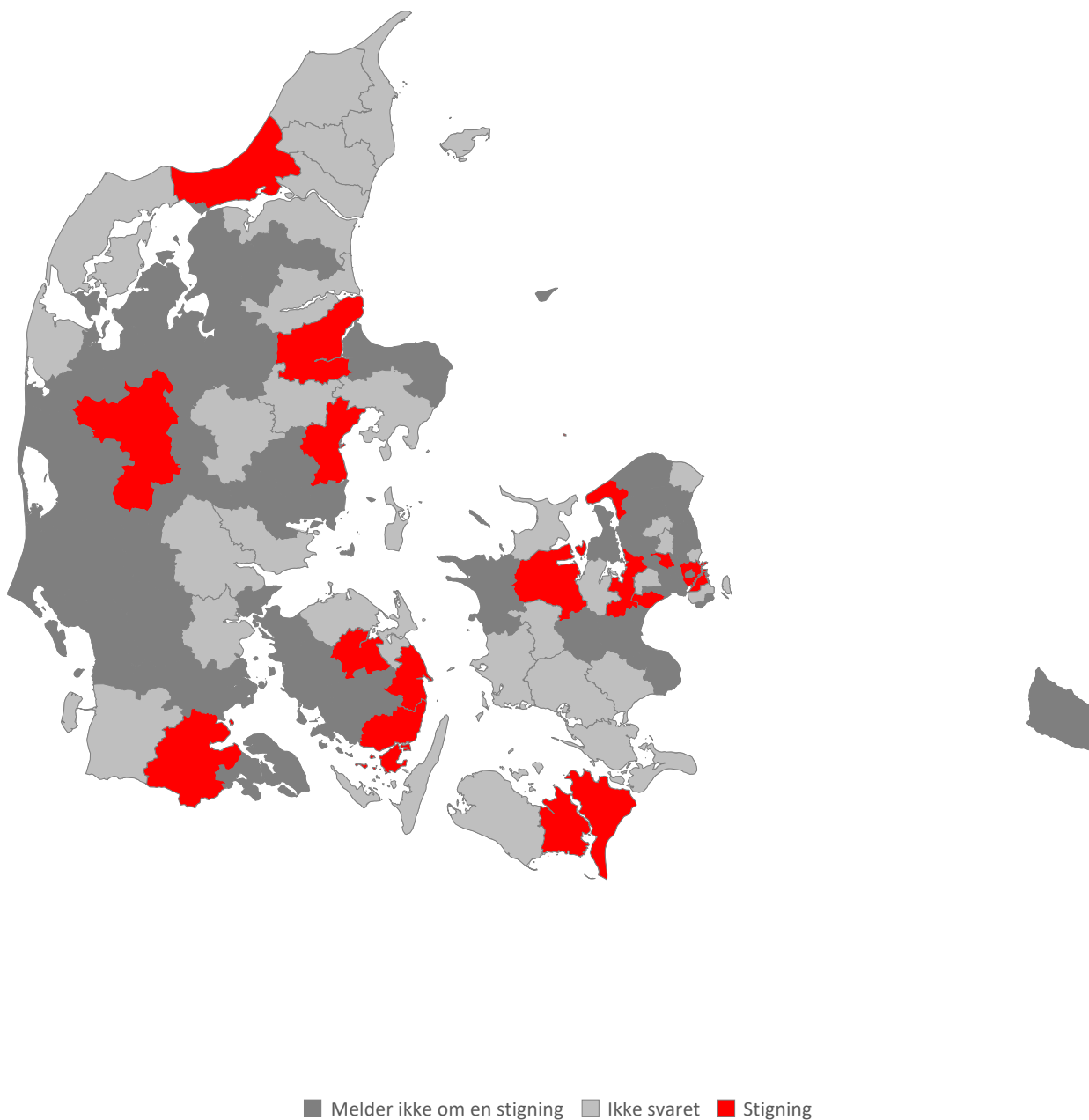
Figur 2. Antal inviterede kommuner og antal kommuner som har svaret på spørgeskemaet. Illustreret på et Danmarkskort.

Kommunerne der har svaret på spørgeskemaet, er fordelt ud over de 5 regioner. Store byer som København, Aarhus og Odense er også med i undersøgelsen.

* Københavns Kommune indgår her, men er ikke med i øvrige tabeller i vedlagte rapport.

Figur 3. Antal kommuner som har svaret på spørgeskemaet og melder om et stigende misbrug af opioiderne illustreret på et Danmarkskort.

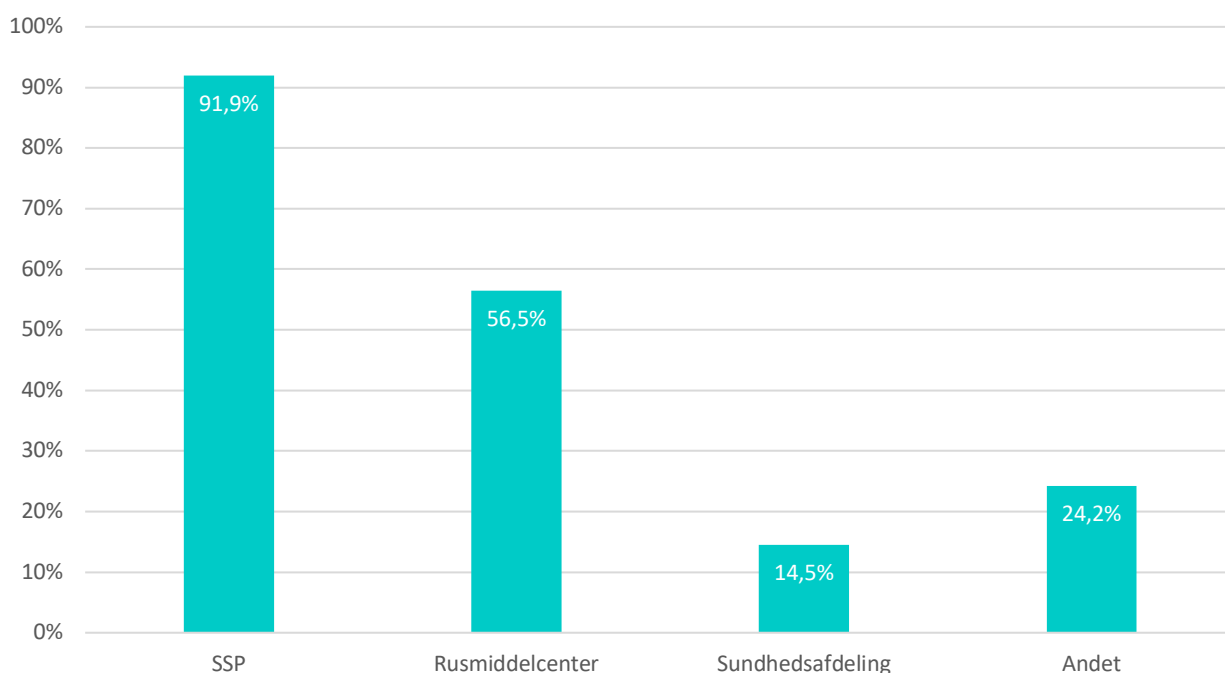

I alt er der 15 kommuner ud af de 63 kommuner (24 %), som har svaret på spørgeskemaet, som melder om en stigning af misbruget af opioider såsom tramadol, dolol, oxycodon, fentanyl o.lign. De meldte stigninger ses både i store og små kommuner, og geografisk spredt i kommuner over hele landet.

* Københavns Kommune indgår her, men er ikke med i øvrige tabeller i vedlagte rapport.

Resultat af 62 kommuners besvarelse af spørgeskemaet

Figur 4. Afdelinger i kommunerne der har været involveret i kortlægningen. Procent

Kommunerne blev i kortlægningen spurgt om, hvilke afdelinger i kommunerne der har været involveret i besvarelsen. Det har i besvarelsen været muligt, at sætte flere krydser.

I 92% af kommunerne der har besvaret spørgeskemaet har SSP bidrage i besvarelsen. I henholdsvis 57% og 15 % af kommunerne har rusmiddelcenterne og sundhedsafdelingerne været med i besvarelsen af spørgeskemaet. Hertil kommer enkelte andre i kommunen, såsom fx socialforvaltningen, skoler, klubber og ungdomsvejledningen (24%)

* Københavns Kommune har ikke svaret på spørgeskemaet, der henvises til bilag sidst i rapporten vedr. København Kommune.

Figur 5. Antal henvendelser det seneste år vedrørende unge, der misbruger opioider. Procent.

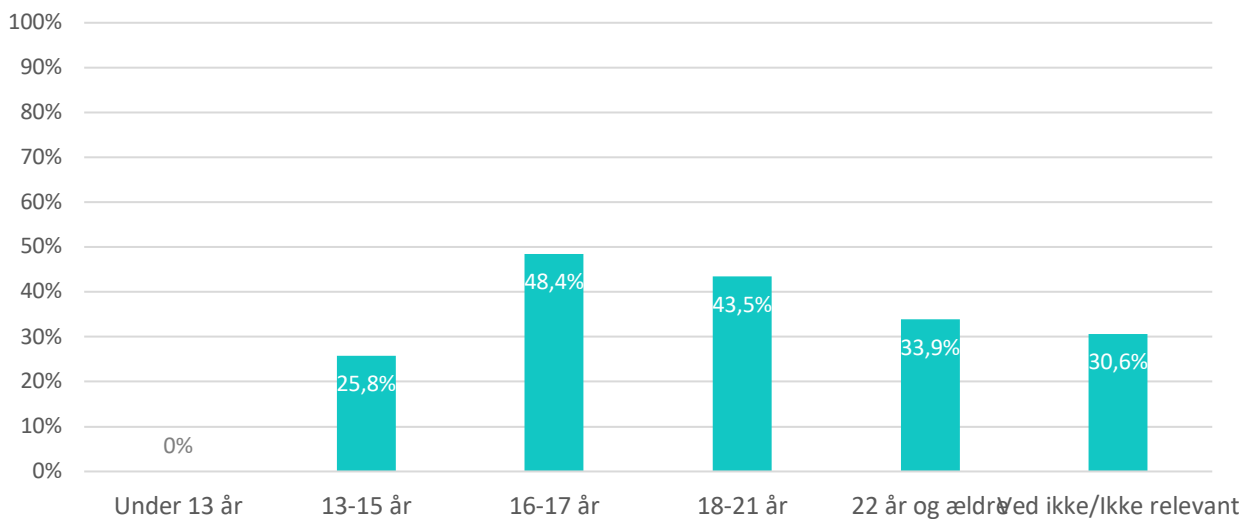
	Ingen henvendelser	1-2 gange	3-6 gange	6-10 gange	10-20 gange	Mere end 20 gange	Ved ikke
Skoler	66,7%	14,3%	7,9%	1,6%	1,6%	0,0%	7,9%
Unge	55,6%	19,0%	11,1%	4,8%	0,0%	3,2%	6,3%
Forældre	63,5%	22,2%	6,3%	0,0%	0,0%	0,0%	7,9%
Socialmedarbejdere	66,7%	11,1%	11,1%	0,0%	1,6%	1,6%	7,9%
Politiet	66,7%	14,3%	4,8%	0,0%	4,8%	0,0%	9,5%
Rusmiddelcentre	61,9%	9,5%	11,1%	4,8%	0,0%	1,6%	11,1%
Andet	76,2%	9,5%	3,2%	1,6%	1,6%	0,0%	7,9%

Figur 5 viser antal gange det seneste år SSP har fået henvendelser vedrørende unge, der misbruger opioider såsom tramadol, dolol, oxycodon, fentanyl o.lign. fra hhv. skoler, de unge selv, forældre, socialmedarbejdere, politi, rusmiddelcentre og andre.

I ca. 2/3 af de besvarende kommuner har de ikke fået nogen henvendelser fra hverken skoler, de unge selv, forældre, socialmedarbejdere, politi, rusmiddelcentre eller andre. Når der er blevet taget kontakt til SSP, er det oftest de unge selv, der henvender sig. Kun meget få kommuner (under 10 %) melder om flere henvendelser end 6 fra skoler, de unge selv, forældre, socialmedarbejdere, politi, rusmiddelcentre eller andre.*

* Undersøgelsen giver ikke mulighed for at se det præcise antal henvendelser i hver kommune.

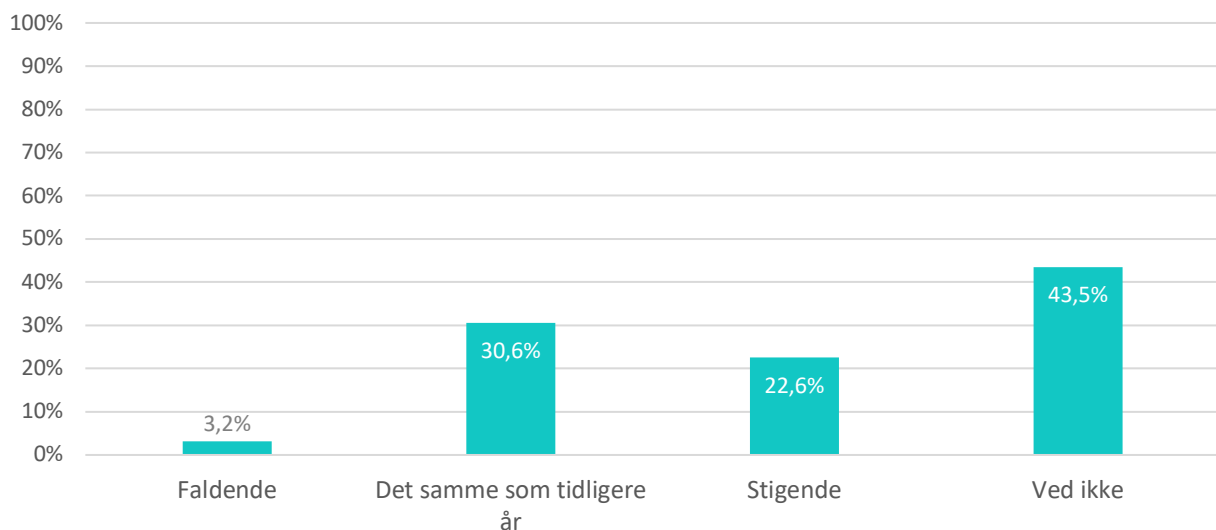
Figur 6. Aldersfordelingen på børn og unge, som har henvendt sig vedr. brug af opioider det seneste år. Procent.

Kommunerne blev i kortlægningen spurgt til, hvilken alder de unge, som henvendte sig det seneste år vedrørende misbrug af opioider. Det har i besvarelsen været muligt, at sætte flere krydser.

Figur 6 viser at ingen af henvendelserne har omhandlet børn og unge under 13 år. I de besvarende kommuner, har henvendelserne det seneste år overvejende drejet sig om unge ml. 16-21 år. I alt har 26 % af de besvarende kommuner haft henvendelser, som drejede sig om børn mellem 13-15 år.

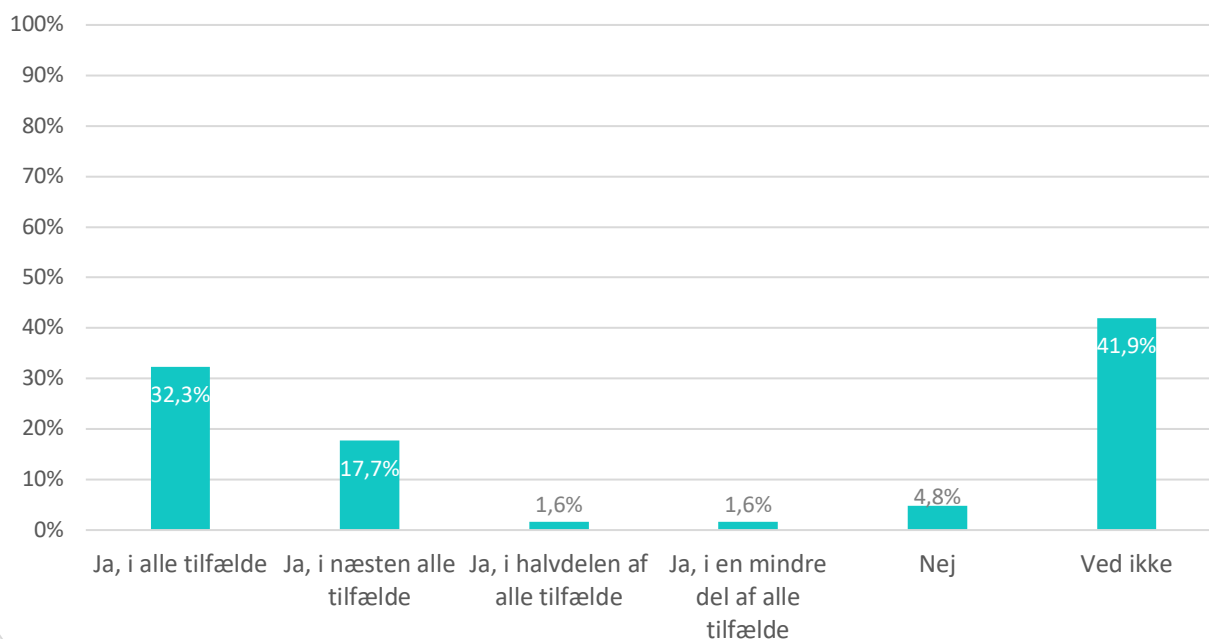
Figur 7. Andelen af kommuner der har melder om et stigende, faldende eller stabilitet misbrug af opioider. Procent.

Kommunerne blev i kortlægningen spurgt til, hvorvidt de har set et stigende, faldende eller stabilitet i misbrug af opioiderne inden for det seneste år (tramadol, dolol, oxycodon, fentanyl, og.lign).

Figur 7 viser, at 14 ud af de 62 bevarende kommuner (23%) oplever et stigende misbrug af opioiderne. Herudover melder 19 kommuner (31%) om en uændret status og 29 kommuner om enten et fald eller de melder tilbage, at de ikke kan vurdere dette, dvs. de har svaret "ved ikke".

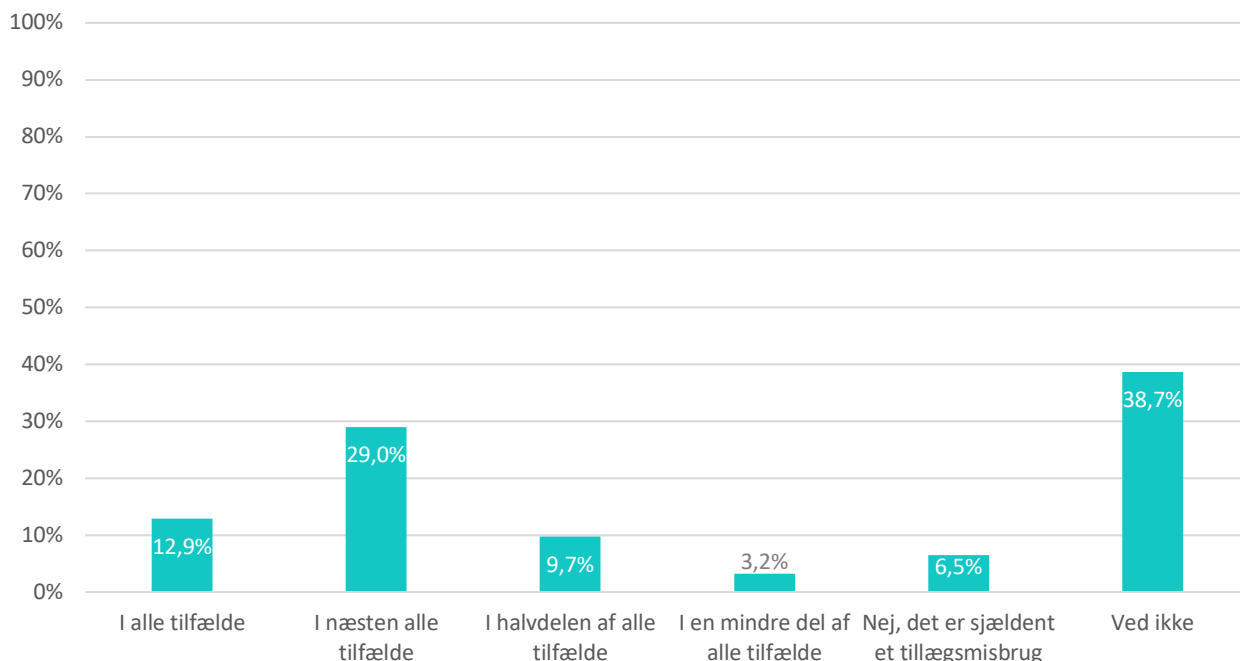
Figur 8. Andelen af kommunerne der melder om misbruget af opioiderne antages at være erhvervet illegalt. Procent.

Kommunerne blev i kortlægningen spurgt til, hvorvidt de vurderer at opioiderne er erhvervet illegalt, dvs. uden receptudskrivning fra egen læge.

I alt vurderer henholdsvis 33% og 18% af de kommuner, der har besvaret spørgeskemaet, at opioiderne er erhvervet illegalt, da de svarer "Ja, i alle tilfælde" eller "Ja, i næsten alle tilfælde". Der er 42% af kommunerne, som svarer "Ved ikke" til dette spørgsmål.

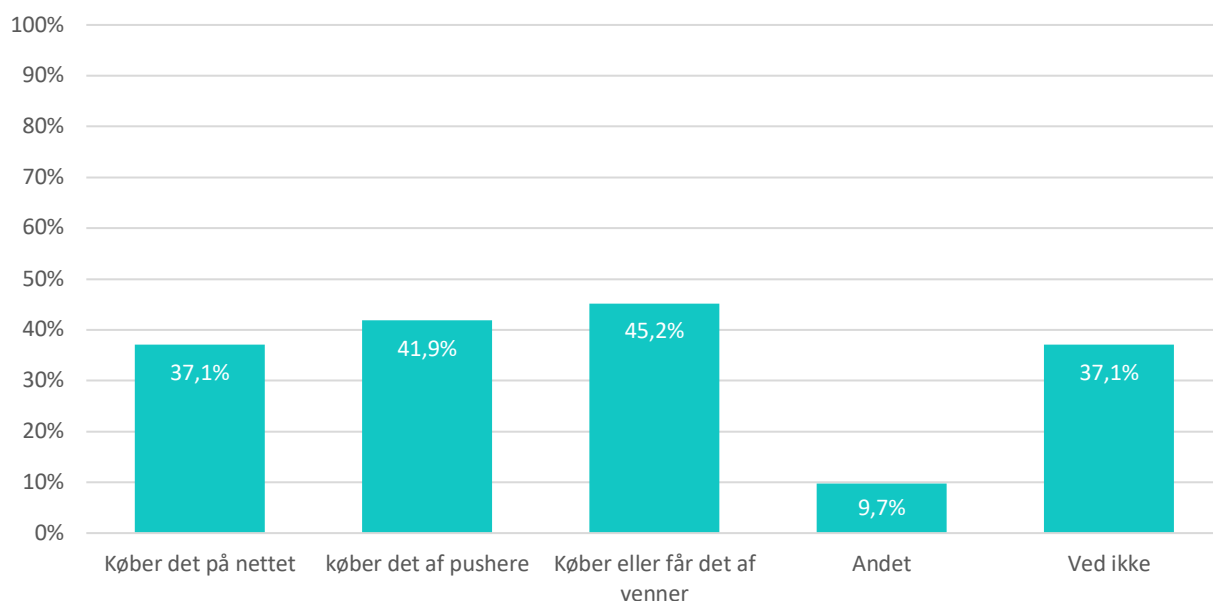
Figur 9. Andelen af kommunerne der oplever misbrug af opioiderne står alene, eller foregår som en del af et blandingsbrug. Procent.

Kommunerne blev i kortlægningen spurgt til, hvorvidt de vurderer at misbrug af opioiderne står alene, eller foregår som en del af et blandingsbrug med andre rusmidler såsom blandt andet illegale stoffer.

Det ses af figur 9, at henholdsvis 13% og 29% af kommunerne der besvarer spørgeskemaet oplever af misbruget af opioider i henholdsvis "I alle tilfælde" eller "I næsten alle tilfælde" foregår som en del af et blandingsbrug.

Figur 10. Anskaffelse af de illegale opioider. Procent.

Kommunerne blev i kortlægningen spurgt til, hvor kommunerne vurderer at de unge primært anskaffer sig opioider illegalt? Det har i besvarelsen været muligt, at sætte flere krydser.

I de kommuner der har svaret på spørgeskemaet meldes der om, at de unge, der skaffer opioiderne illegalt, enten køber det på nettet (37%), køber det af pushere (42%) eller køber dem selv eller får dem af venner (45%).

Figur 11. Kvalitative beskrivelser af hvordan kommunen hører om hvilken måde erhvervelsen af de illegale opioider foregår på.

1. Tager det fra forældre som har medicinsk behov.

2. Typisk fra sælgere ofte tæt ved s-togs stationer.

3. Der er butikker - kiosker og købmænd - der sælger produkterne "under disken".

4. I de lokale kiosker

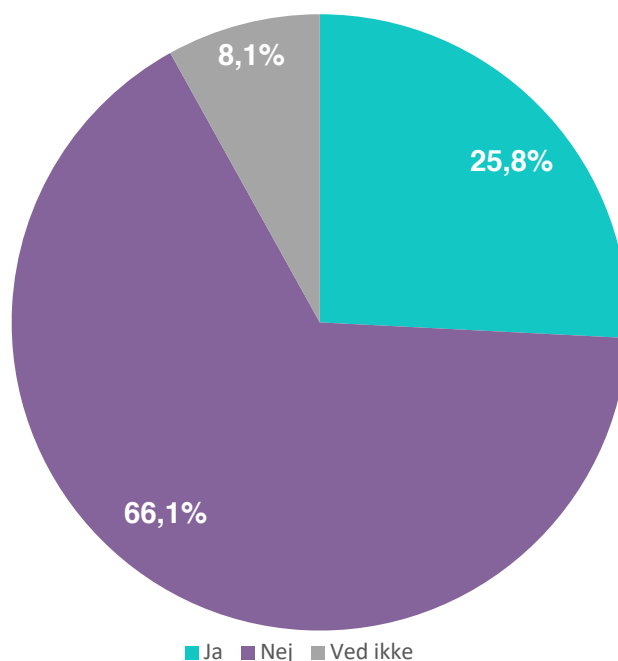
5. Typisk fra sælgere ofte tæt ved s-togs stationer. Sociale medier som fx. snapchat, wickr, telegram osv. Bliver det tilbudt i nattelivet.

6. Gennem familie, forældre og bedsteforældre, som har det liggende. Mange ansøger det for at være et stærkere pamol.

Kommunerne fik i kortlægningen mulighed for at svare på i et fritekstfelt hvordan de unge skaffer sig de illegale opioider på.

Det fremgår blandt andet, at de unge kan finde pillerne der hjemme hos forældre, bedsteforældre mm, samt fra pushere, kiosker som sælger produkterne "under disken", via sociale medier eller får det tilbudt i nattelivet.

Figur 12. Andelen af kommunerne der har besvaret spørgeskemaet, og som har undersøgt de unges misbrug af opioiderne, såsom tramadol, dolol, oxycodon, fentanyl og. lign. i "Ungeprofilundersøgelse" eller lignende. Procent

Kommunerne fik mulighed for at svare på om de har undersøgt de unges misbrug af opioiderne i deres kommunale prævalensundersøgelser – såsom i ungeprofilen eller i andre kortlægninger i kommunen.

Godt ¼ (26 %) af de kommuner der har svaret på spørgeskemaet svarer "Ja" til at se på undersøgelsesresultater. mens henholdsvis 61% og 8% svarer "Nej" eller "ved ikke".

Figur 13. Kvalitative inputs blandt 17 kommuner der kommenterer deres resultater af undersøgelser over udviklingen i misbruget af opioider såsom tramadol, dolol, oxycodon, fentanyl og. Lign.

Svar er listet på side 15

I de 17 kommuner der giver kvalitative inputs til kommentarer fra undersøgelser over udviklinger i misbruget af opioiderne, gives forskellige kommentarer, såsom at udbredelsen af sådanne stoffer ligger generelt lavt, udviklingen er stabil, misbruget er ikke udbredt blandt børn og unge etc.

Hvad fortæller Ungeprofilundersøgelsen eller tilsvarende undersøgelse evt. om udviklingen i brugen af opioiderne (Oxycodone, Dolol, Tramadol, Fentanyl o. lign.)?

- Skriv gerne:

1. I grundskolen kan vi ikke registre det præcise tal pga. cut off-grænsen. Ungdomsuddannelserne har 14 ud af 661 prøvet opioider.
2. illegale rusmidler - generelt
3. Der er ikke sammenlignelige tal, da spørgsmålet ikke var med i tidligere undersøgelse
4. ikke en stigning
5. Lokalt UP fortæller ikke om disse specifikt men om herion og andre produkter. her ses en stigning.
6. Ungeprofilen fortæller at andelen af unge der nogensinde har prøvet opioider ligger lavt. For udskolingens vedkommende har 0,67% prøvet og for unge på ungdomsuddannelsernes vedkommende har 1,62% nogensinde prøvet heraf har 0,96% prøvet seneste år. Det er først i seneste undersøgelse at vi har specifikke tal for opioider, men andelen af unge der har prøvet andre stoffer er samlet set ikke stigende, hvorfor der heller ikke formodes at være tale om nogen større udvikling ift netop opioider
7. Resultaterne fra grundskoleundersøgelsen viser at der er mindre en 3 besvarelser i ja-kategorien og der spørges ikke specifikt til opioider, men til "andre stoffer end hash".
8. I Ungeprofilen 2022-2023 svarer 1,8 % (svarende til 100 unge), at de har prøvet at tage Morfin eller morfinlignende præparater (fx Oxycodon og Fentanyl).
9. undersøgelse i 8. og 9. klasser 2022 viser at ingen har prøvet opioider
10. For at respondenter kan bevare anonymiteten så er det ikke muligt at tilgå svaret
11. knap 10 unge responderer at de har prøvet (ca. 1000 respondenter)
12. 1,1% af unge i grundskolen har svaret ja til "Har du nogensinde prøvet at tage andre stoffer end hash fx amfetamin, kokain, MDMA, morfin eller lignende?" men dette dækker over flere stoffer en disse opioider
13. Brug af opioider er ikke udbredt blandt børn og unge.
14. Vi spørger kun til brugen af smertestillende medicin i ungeprofilundersøgelsen, og der er hovedpinepiller angivet som eksempel. Der svarede 41 % ja, til at have brugt det inden for to uger, og landsgennemsnittet var 42 %. Men dette var i sidste års undersøgelse.
15. Jf. de unges egne svar er det under 3 % af de unge som har prøvet andre stoffer end hash. Af de 3 procent har 36/37 % prøvet opioider
16. politiet har trukket tal på antal anholdelser, og der har de det seneste år haft 16 sager hvoraf en af dem var med over 3000 piller. til videre salg
17. Svære Eksterne og Internaliserende problemstillinger

Figur 14. Kvalitative inputs fra de deltagende kommuner med forskellige "fortællinger" de hører om fra de unge om opioidernes farlighed, rusen, og måden de unge bruger det på.

Svar er listet på side 17-19

Kommunerne har fået mulighed for at skrive i fritext om forskellige "fortællinger" de hører fra de unge om hvordan de unge oplever farligheden af opioiderne på, hvordan rusen opleves, og i hvilken sammenhæng stofferne misbruges på.

Om farlighed er meldingerne at de unge ikke oplever at det er farligt, "da det jo er medicin", og de unge sammenligner opioiderne med lettere smertestillende medicin som panodil og anden håndkøbsmedicin, eller "bare er piller". Om rusen meldes der blandt andet om at de virker afslappende, og desuden rusforstærkende i et blandingsbrug. Hertil kommer meldinger om, at prisen på pillerne er lave, og desuden nemme at få fat i. En enkelt kommune melder blandt andet at de unge fik lyst til at prøve opioiderne efter medieomtalerne i foråret 2023.

Hvilke fortællinger hører I fra unge om opioiderne (Oxycodon, Dolol, Tramadol, Fentanyl o. lign.) fx hvad fortæller de om farligheden, måden at bruge det på, rusen mv?

1. Ingen fortællinger, udover det de unge hører i medierne
2. Vi hører det ikke omtalt.
3. Vi hører om det som en interesse fordi der går historier om det. Det er ikke vores oplevelse at særligt mange har erfaringer. Det vi hører flugter i stor stil med beskrivelser på psychedelia.dk
4. Ingen fortællinger om faglighed, men at det er fantastisk

De unge sniffer stofferne eller tager dem som piller/ kapsler

følelsen beskrives som at have løbet 10 km, taget et varmt bad, sætter sig i sofaen med en kold cola og gange det med 100

5. ingen kommentar - det fylder ikke så meget for vores arbejde pt.
6. At de ikke husker hvad de foretager dig når de har indtaget opioiderne.
7. Inter at berette.
8. Det er ikke noget der bliver snakket om, men vi har tænkt, at det måske vil blive mere udbredt de næste par år.
9. Mange unge opfatter ikke opioider som farlige - flere stjæler dem fra forældre eller bedsteforældre, der har fået dem på recept og de unge fortæller, at hvis deres bedsteforældre kan få det på recept, kan det da ikke være så farligt.
10. Der er en bred fortælling omkring en adfærd, hvor de unge søger og eksperimenterer med tabletter illegalt erhvervet. Tabletterne være sig af benzeodiazepin/opioid genese, således ikke isoleret opioider. De unge er ret ukritiske ift. indtaget, lader det til.
Flere unge (også yngre ned til 12 år) ses tillige

af socialsygeplejerskerne (BogU) Herlev, og der efortælles herfra om vanskeligheder ift. den akutte såvel som den mere tidskrævende del af behandlingen af disse børn, som er med abstinens/afhængighedssymptomer ned til 12 år (beskrevet). Pædiatri/børne- og unge psykiatri eller rusmiddelcentre som skal varetage opgaven? Hvor ligger ansvaret, spørger de? Jeg vil foreslå, at I kontakter disse socialsygeplejersker (Herlev), som ser en del af regionens unge, når akut syge af rusmidler.

I det omfang, at der ikke er tale om et regelret forbrug/misbrug/afhængighed af opioider eller benzodiazepiner, men at de unge/børnene "blot" eksperimenterer, da er der tale om en yderst alvorlig og farlig adfærd, som vi naturligvis underretter den kommunale familie-afdeling ift. når vi bliver bekendt med børn/barns med det. På årets første 2 måneder er allerede gjort 4 af disse underretninger.

11. Vi har ikke hørt nogle fortællinger herom
12. Ingen fortællinger
13. ingen
14. De unge fortæller at misbruget starter i slutningen af teenageårene. Et decideret misbrug, og misbrugsbehandling, kommer derfor senere end SSP's primære målgruppe.
De få historier vi kender, handler om en hurtig afhængighed, meget dyrt og hurtigt eskalierende forbrug.
15. Vi høre ikke ret meget om det fra de unge.
16. x
17. De fortæller ikke noget
18. De kender ikke til farligheden, De kende ikke til den hurtige afhængighed.
Det er forskellige historier. De tager det og er grænseløse, ukritiske, naive.
Rusen beskrives som at kroppen kommer helt ned i gear og bliver mere afslappet, loose og ligeglåd. Tingene er mindre besværligt. tingene

- flyder sammen. Mister hukommelsen. Det tager lang tid at komme ud af rusen.
19. det er nemt at skaffe på nettet, det er ikke så dyrt og de siger det givet en god rus
  20. De fortæller, at det ikke er så farligt, da det jo kommer fra lægen og kommer i ark. Nogen fortæller, at de tager det fra forældres medicinskab.
  21. Det er klart oplevelsen at det er unge, der i forvejen er risikovillige, som prøver opioder. Flere af de unge, der på nuværende tidspunkt er indskrevet hos Rusmiddelrådgivningen har fortalt, at de har vennekredse, hvor opioder er blevet lettere tilgængelig og i nogle tilfælde også billigere.
  22. At da det er medicin er det jo ufarligt. At de bruger det til at falde ned på
  23. Vi hører kun at prisen er lav. Flere er dog blevet opmærksomme på at produkterne kan være fremstillet uden farmaceutisk kontrol.
  24. Ungecenteret: Vi har mødt unge, der sammenligner det med Panodil og anden smertestillende håndkøbsmedicin. Rusen har en bred funktion: dæmper angst, vægttab, smertestillende (menstruation, slåskamp), seksuel præstationsevne, mindsker sexlyst, billigt, lettilgængeligt. Familie & Netværk: de unge har begrænset viden om farligheden, særligt ift. krydsreaktioner og blanding med alkohol. Vi hører, at det er let tilgængeligt både på gaven, i folkeskolen, på gymnasiet og på nettet.
  25. Typisk ro-skabende effekt. Blandet med alkohol eller hash, typisk i festligt lag, enkelte i forbindelse med deltagelse i undervisning eller som præstationsfremmende/ro-skabende redskab op til eksamener
  26. Har intet hørt fra de unge
  27. Ingen, det er iøvrigt underligt at der skal svares på flere spørgsmål når vi ikke oplever at unge her bruger opioderne.
  28. De beskriver at det får dem til at slappe af og glemme hverdagen. Vi har et indtryk af, at de har andre problematikker også.
  29. ingen udtalelser
  30. at det bare er piller
  31. Ingen
  32. De unge er ikke altid bevidste om hvor afhængighedsskabende stoffet er samt hvor stærk en virkning man kan opnå. Men vidensgrundlaget er spinkelt da det ikke er mange unge vi ser bruge produkterne.
  33. Unge oplever opioderne, som et tillægsmisbrug og ofte kombinerer det med mere kendte rusmidler som hash. Farligheden har unge ikke de største refleksioner omkring.
  34. Nogle unge har fortalt, at de så og hørte om stofferne fra mediernes dækning af sagen fra Greve misbrugscenter, hvorefter de unge selv fik lyst til at prøve.
  35. Vi har ingen fortællinger fra unge i kommunen
  36. 1. De sniffer det
2. Det har en beroligende effekt
3. Hurtig afhængighed
4. Voldsomme abstinenser
5. Utroligt nemt at skaffe
  37. Det er for at slappe af
  38. afslappende men rusforstærkende i blandingsmisbrug
  39. Vi oplever at de unge er meget risikovillige og flere forholder sig ikke/kender ikke til farligheden af stofferne. Flere tager det fordi vennerne gør det og ser det derfor ikke som farligere end eks. hash. Nogle giver også udtryk for, at det er rart at opioderne 'lukker ned' for følelserne
  40. At det er nemt at få fat i. At de ikke mener det er skadeligt da det er et lægordinerede præparat. At de bedre kan præstere.
  41. Det er medicin, mindre farligt end stoffer. Det er jo bare en pille. Nemmere at skjule. Bare man

ikke tager for meget så er det ikke farligt.
Bruger det i nattelivet, sammen med alkohol, derhjemme, til at slappe af på, få en pause, glemme ting. Alene eller sammen med andre.
Opnå eufori, buzz, dejlig afslappet.

42. De har selv henvendt sig til rusmiddelteamet med henblik på at få substitutionsbehandling. Afhængigheden kom bag på dem, og i løbet af forbruget kom der et sideforbrug af hash.
43. Vi ikke noget fra de unge..
44. Ikke relevant
45. Det anvendes til tider som feststof. De bliver i behandlingen ofte overrasket over farligheden og at vi sidestiller behandlingen med I/V heroinmisbrug.
46. Vores rusmiddelkonsulent har forhørt sig bredt i rusmiddelcenteret, og der er det primært +25 årige der har udfordringer med opioiderne. Flere af disse efter først at have fået dem lægeordineret.
Der er en fornemmelse af at det er som det plejer, men at der kan være noget værre på vej.
47. x
48. Vi har ikke nogen fortællinger fra de unge, andet end de også har hørt om det i medierne. Nogle få siger de kender nogen der har prøvet det men kan ikke uddybe det
49. Hører ikke noget, da vi ikke har haft henvendelser vedrørende opioider.
Vi hører eller oplever ikke at de unge bruger opioider i vores kommune.
50. Vi hører ingen fortællinger fra unge om brug af opioider.
51. I SSP er det ikke noget vi hører om. Jeg har forhørt mig i vores rusmiddelteam. De siger, at de hører ikke om unge der anvender de nævnte midler. Når de hører om disse opioider, er det stort set altid nogen, som er i behandling af smerte, det er altså stort set aldrig misbrug der står alene. De mener ikke, at de har haft nogen tilfælde af børn under 18 år, og de mener heller

ikke at de rigtigt har haft tilfælde af unge under 25 år. Når de oplever unge og brug af lignende produkter, så vil det mere være ketamin og benzodiazepiner. Men det er ikke mange tilfælde.

52. Vi hører ingen fortællinger
53. Vi har adspurgt på vores folkeskoler og i vores rusmiddelcenter og de kan ikke genkende problematikken omkring opioider.
54. Den umiddelbare tilbagemelding i kommune fra hhv. skoler, misbrugscenter mv. er, at det ikke er noget der florerer blandt de unge.

P.t. har vi kun haft en henvendelse til misbrugscentret og det var fra bekymrede forældre.
Så der er ingen fortællinger at berette. Det kræver nok mere respons tid og samtidig kan jeg frygte, at ved at spørge dem, skabes der interesse.
55. Vi hører ikke om det fra de unge.
56. x
57. Vi har ikke hørt så mange fortællinger på Rusmiddelcenteret, men det vi har hørt har de ikke så meget viden omkring farligheden i det
58. Vi hører ingen fortællinger
59. ingen
60. Det er en måde at glemme hverdagens problemer på, (traumer og svære oplevelser i opvæksten) Specielt når hashen ikke virker så godt mere, så supplerer de med opioiderne.
61. De unge kalder det ufarligt og bruger det sammen eller i stedet for hash.
62. Virker sløvende.
"Det er et receptpligtigt præparat - og derfor burde det ikke være farligt"

Notat

Københavns Kommunes bidrag til Sundhedsstyrelsens kortlægning af unges brug af opioider

Baggrund

Sundhedsstyrelsen har igangsat en kommunal kortlægning af opioid-situationen blandt de unge i landets kommuner. Målet med kortlægningen er, at Sundhedsstyrelsen kan få et aktuelt billede af et eventuelt misbrug af afhængighedsskabende opioider blandt unge, som det opleves blandt fagpersoner i kommunerne.

Sundhedsstyrelsen ønsker en samlet besvarelse fra kommunen, *enten* ved at udfylde fremsendt spørgeskema, *eller* ved at sende en samlet besvarelse fra kommunen, hvor følgende spørgsmål besvares:

1. Hvad er det aktuelle omfang af unge, som I har kendskab til, der bruger opioider i kommunen, herunder aldersfordeling?
2. Er det jeres oplevelse, at forbruget er faldende, stabilt eller stigende blandt unge?
3. Er opioiderne typisk illegalt erhvervet?
4. Hvor får de unge opioiderne fra - nettet/pushere/venner/andet?
5. Er det jeres oplevelse, at brugen af opioider typiske er et tillægsmisbrug

Besvarelse

1. Hvad er det aktuelle omfang af unge, som I har kendskab til, der bruger opioider i kommunen, herunder aldersfordeling?

Forvaltningen har inden for den seneste måned et specifikt kendskab til 36 unge, der bruger opioider. Der er tale om unge, som enten er i anonym rådgivning (15) eller i behandling (21). Heraf var 11 unge under 18 år.

Forvaltningen vurderer dog, at der reelt er tale om, at ca. 50-55 af de unge, som har modtaget rådgivning/behandling inden for seneste måned, har haft et forbrug af opioider i den pågældende periode. Vurderingen bygger på, at der er erfaring for, at unge kan være i rådgivning/behandling for andre stoffer uden at nævne, at de også tager opioider.

Hverken SSP eller kommunens behandlingstilbud har kendskab til, hvor stort omfanget er blandt unge, som ikke indgår i rusmiddelrådgivning/behandling.

13-04-2023

Sagsnummer I F2
2023 - 6143

Dokumentnummer i F2
3032007

Sagsnummer i eDoc
2023-0144674

Sagsbehandler
Rasmus Just Christensen

2. Er det jeres oplevelse, at forbruget er faldende, stabilt eller stigende blandt unge?

Forvaltningen oplever, at forbruget er stigende blandt unge og har været det over noget tid. Præcist hvor stigende det er, er dog svært at vurdere.

3. Er opioiderne typisk illegalt erhvervet?

Opioiderne er næsten udelukkende erhvervet illegalt.

4. Hvor får de unge opioiderne fra – nettet/pushere/venner/andet?

De unge oplyser til forvaltningens behandlingstilbud (U-turn og Rusmiddelbehandling København), at de får opioiderne fra de pushere, de typisk også køber andre stoffer hos, de køber på nettet, får fra venner eller køber i kiosker.

5. Er det jeres oplevelse, at brugen af opioider typisk er et tillægsmisbrug?

Der er tale om både/og. Nogle unge har i forvejen et forbrug af et andet rusmiddel, typisk hash som suppleres med opioider. Her er det ofte unge, der har det svært på mange forskellige måder og som generelt er risikovillige.

Forvaltningen møder også unge, som ikke tager andre rusmidler, f.eks. velfungerende unge på gymnasier eller lign., som er startet med at tage det enten som smertestillende, eller fordi de har haft brug for at slappe af/afstresning/angstdæmpende og har fået det anbefalet af f.eks. en ven.

Desuden anvendes opioider i forbindelse med fester, hvor der også indtages alkohol.